

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2007, sp. zn. 32 Odo 1387/2005

I. Jestliže zhotovitel dodal vědomě vadné dílo (např. použil pro výrobu díla materiál jiných vlastností, než určovala smlouva, aniž by došlo ke změně smlouvy), tj. o vadách musel vědět nebo věděl, je jeho odpovědnost posuzována přísněji a nemůže uplatnit námitku, že kupující neoznámil vady včas.

II. Za zjevné vady je možno považovat jen takové vady, jejichž existence je kupujícímu, popř. objednateli, zřejmá na pohled, popř. takové vady, které lze zjistit běžně prováděnými zkouškami. Za zjevné vady proto nelze považovat ty vady, jejichž existenci by musel kupující nebo objednatel zjišťovat prohlídkou spojenou s destrukcí zboží nebo díla, popř. vady, které se typicky mohou v plné míře projevit až při užívání zboží nebo předmětu díla.

NEJVYŠŠÍ SOUD

ČESKÉ REPUBLIKY

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky

rozhodl v senátě složeném ve věci žalobce S., k. družstvo J., zastoupenému advokátkou, proti žalované A., spol. s r. o., zastoupené advokátem o zaplacení částky 500 000,- Kč s přísl., vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 36 Cm 116/2001, o dovolání žalované proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 9. února 2005, č.j. 4 Cmo 99/2004-78, takto:

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 9. února 2005, č. j. 4 Cmo 99/2004-78, se zrušuje a věc se vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 27. ledna 2004, č. j. 36 Cm 116/2001 - 60, zamítl žalobu o zaplacení částky 500 000,- Kč s úrokem ve výši 0,5% denně od 10. března. 2000 do zaplacení a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Soud prvního stupně v řízení zjistil, že mezi žalobcem jako zhotovitelem a žalovanou jako objednatelkou byla uzavřena smlouva o dílo ve smyslu § 536 obch. zák. na dodávku 4.000 párů obuvi zn. P., m.j. s požadavkem podšívky holeně zadní a spodní syntetické hnědé, s vlasem 8 mm, s dohodnutou cenou 800,- Kč za jeden pár s tím, že tato cena bude zaplacená v den dodání výrobků. Dodávka v plném rozsahu byla žalobcem žalované předána a žalovanou převzata nejpozději 23. února 2000. Dne 27. dubna 2000 oznámila

žalovaná žalobci vady díla s tím, že tak činí na základě reklamace zahraničního zákazníka, který poukazuje na to, že dodaná obuv má, pokud jde o zateplovací vložku, výrazně jinou a horší kvalitu. Vložka měla oproti smluvnímu ujednání kratší délku vlasu ve špičce dodané obuvi. Podle popisu obuvi ve smlouvě a fotografií předložených v průběhu sporu bylo zjištěno, že se jednalo o boty vysoké do půli lýtek, přičemž reklamována byla vada délky vlasu podšívky našité ve spodní části boty. Ze souhlasného prohlášení obou smluvních stran vyplynulo, že dodaná obuv měla délku vlasu podšívky 4 mm, změna smlouvy v tomto bodě však nebyla prokázána. Dále soud prvního stupně zjistil, že žalovaná podala žalobci zprávu o vadách obuvi dne 27. dubna 2000 s tím, že bude vedeno jednání se zahraničním kupujícím ohledně způsobu vypořádání nároků z vad obuvi. Dopisem žalované žalobci ze dne 3. ledna 2001 bylo potom navrženo vypořádání v tom smyslu, že žalovaná nedoplatí žalobci zbývající část ceny za dodávku. Soud prvního stupně po vyhodnocení těchto skutkových zjištění přijal závěr, že dílo mělo vady, tyto vady nebyly zjištěné pouhým okem a bylo nepochybné, že žalobce o této vadě věděl, neboť k výrobě použil materiál s délkou vlasu 4 mm. Nároky z vad uplatnila žalovaná u žalobce až v lednu 2001, proto jí náleží pouze nároky jako při nepodstatném porušení smlouvy. Pokud tedy nezaplacená část ceny ve výši 500 000,- Kč představuje slevu za sníženou hodnotu díla, shledal soud prvního stupně tuto slevu z ceny důvodnou, a to i s přihlédnutím ke slevě poskytnuté v zahraničním závazkovém vztahu žalované.

Rozsudek soudu prvního stupně napadl žalobce odvoláním, jemuž odvolací soud ve svém rozsudku ze dne 9. února 2005 č.j. 4 Cmo 99/2004-78 v plném rozsahu vyhověl a rozsudek soudu prvního stupně změnil ve prospěch žalobce. Odvolací soud, na rozdíl od soudu prvního stupně, dospěl k závěru, že žalovaná měla postupovat dle § 562 odst.1 obch. zák. a prohlédnout předmět díla nebo zařídit jeho prohlídku podle možnosti co nejdříve po předání předmětu díla, tedy nejpozději 23. února 2000, nebo co nejdříve po tomto datu. Odvolací soud je zároveň toho názoru, že rozdíl mezi délkou vlasu podšívky je vadou zjištěnou při prohlídce provedené dle cit. ust., tedy, že se jedná o vady, které měla objednatelka zjistit při vynaložení odborné péče při prohlídce uskutečněné co nejdříve po předání díla. Žalovaná však tak neučinila, dílo - dodávku obuvi - při předání neprohlédla, a na jí tvrzené vady díla upozornila žalobce až po obdržení oznámení o vadách od svého zahraničního zákazníka. Je proto nutné přihlédnout v souladu s § 562 odst. 2 a 3 a § 428 odst.2 obch. zák. k námitce opožděnosti takového uplatnění vad vznesené žalobcem. Vzhledem k tomu, že v souladu s cit. ustanoveními již v tomto případě není možné přiznat žalované soudně právo z vad díla, byť by se jí podařilo prokázat, že někdy později vady uplatnila a rovněž prokázala jejich existenci, dospěl odvolací soud na rozdíl od soudu prvního stupně k závěru, že v tomto případě je nutné na povinnost provést dílo pohlížet jako na řádně splněnou ve smyslu § 554 odst.1 obch. zák. (V této souvislosti odvolací soud konstatuje, že předání a převzetí díla samo o sobě ještě nemusí znamenat splnění povinnosti provést dílo ve smyslu § 554 odst.1 obch.z., tj. dílo řádně ukončit, což znamená bezvadně, a předat objednateli. Zároveň je však třeba dovodit, že pokud má předané dílo vady a objednatel je přesto převezme, není sice dílo řádně provedeno a povinnost provést dílo dle cit. ustanovení nezaniká, ale její obsah se mění způsobem, který odpovídá nárokům objednatele vzniklým z vadného plnění. Objednatel pak musí postupovat dle příslušných ustanovení upravujících postup při uplatnění práv z odpovědnosti za vady.) Tím dle § 548 odst.1 obch.z. vznikl žalobci nárok na zaplacení celé ceny díla, tedy i žalované částky a rovněž tak na zaplacení ve smlouvě dohodnutého úroku z prodlení 0,05%.

Rozsudek odvolacího soudu napadla žalovaná dovoláním opírajíc jeho přípustnost o

ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a spatřujíc jeho důvodnost v nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. c) o. s. ř.). Namítá, že vada předmětu díla spočívala v délce vlasové podšívky v přední části boty, mohla by být tudíž zjištěna, jen pokud by bota byla rozřezána a vlas podšívky poté změřen. Poukazuje rovněž na skutečnost, že vadnost plnění nebyla mezi smluvními stranami sporná - podšívka měla mít výšku vlasu 8 mm - a ke změně smlouvy ohledně této výšky nedošlo. Navrhuje proto, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

K odvolání žalované podal svoje vyjádření žalobce. Zopakoval v něm svoje tvrzení o tom, že žalovaná o vadě dodávky věděla a měla ji zjistit ihned při splnění dodávky. Dále namítá, že žalovaná neuplatnila žádný konkrétní nárok z odpovědnosti za vady a spornou pohledávku nijak nespécifikovala. Žalobce proto navrhuje, aby dovolací soud dovolání žalované zamítl v celém rozsahu.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen "Nejvyšší soud") jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., zkoumal, zda je dovolání přípustné.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští. Proti měnícímu rozsudku odvolacího soudu je dovolání přípustné za podmínek uvedených v § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Pokud jde o důvodnost dovolání, naplňují dovolací tvrzení dovolatelky po obsahové stránce dovolací důvod nesprávného právního posouzení. Námitky žalované uplatněné v dovolání zpochybňují správnost hodnocení otázky, zda žalobci vzniklo právo na zaplacení ceny za dílo.

V posuzovaném případě jde o závazkový vztah mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti, a proto se tento vztah řídí úpravou smlouvy o dílo obsaženou v obch. zák. Podle ust. § 548 odst. 1 je objednatel povinen zaplatit zhotoviteli cenu v době sjednané ve smlouvě. V daném případě obsahovala smlouva o dílo ustanovení, které určovalo, že dílo bude zhotoviteli uhrazeno v den odběru díla, a to v hotovosti. Podle ust. § 554 odst. 1 zhotovitel splní svou povinnost provést dílo jeho řádným ukončením a předáním předmětu díla objednateli v dohodnutém místě, jinak v místě stanoveném zákonem. Podle § 324 odst. 1 závazek zanikne, je-li věřiteli splněn včas a řádně, podle třetího odstavce cit. ust. se však obsah závazku ze zákona mění, jestliže dlužník poskytne vadné plnění a věřitel nemá právo od smlouvy odstoupit nebo tohoto práva nevyužije. Obsahem závazku po této změně jsou nároky věřitele vzniklé z vadného plnění. Závazek zaniká až jejich uspokojením. Toto ustanovení má kogentní povahu, nelze je dohodou stran ani změnit, ani vyloučit.

V posuzovaném případě vyplývá ze spisu, že dílo bylo předáno s vadami. Podle zjištění soudu prvního stupně nebylo o vadnosti plnění sporu, zhotovitel použil pro výrobu obuvi podšívku jiných vlastností, než určovala smlouva. Ke změně smlouvy však nedošlo, neboť uzavřená smlouva obsahovala klausuli, podle níž bylo pro závažné změny a doplňky smlouvy zapotřebí písemné formy, existence písemné změny nebo doplňku smlouvy však v řízení nebyla zjištěna, jak ostatně uvádí ve svém rozsudku i odvolací soud.

Pokud mělo předané dílo vady, je zřejmé, že zhotovitel nesplnil svou povinnost provést dílo řádně. Dílo, které je vadné, nelze totiž ve smyslu § 554 odst. 1 obchodního zákoníku považovat za dílo provedené, a to ani tehdy, když je - jako tomu bylo v posuzovaném případě - objednatel převezme. Pokud bylo tedy zaplacení ceny za dílo vázáno na předání a převzetí díla, nebyla objednatelka povinna zbytek ceny uhradit, neboť zhotovitel nesplnil svou povinnost zhotovit řádné dílo. Tento výklad je zastáván i ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu -viz např. rozsudek sp. zn. 29 Odo 11/2001 nebo 29 Odo 333/2001.

Jestliže odvolací soud uložil svým rozsudkem objednatelce povinnost zbytek ceny za dílo zaplatit, nezpochybnil ve svém rozsudku skutečnost, že dílo bylo vadné. Při svém posouzení věci vyšel z charakteru vady, kterou hodnotil jako vadu zjevnou a aplikoval ust. § 562 odst. 2 písm. a) obchodního zákoníku o tom, že objednatelka měla vady oznámit zhotoviteli bez zbytečného odkladu po jejich zjištění, přičemž je mohla zjistit při předávání díla, pokud by prováděla jeho řádnou prohlídku. Vzhledem k tomu, že objednatelka reagovala až na reklamaci zahraničního zákazníka, přijal odvolací soud námitku zhotovitele, že oznámení vad bylo opožděné, a nepřiznal jí práva z odpovědnosti za vady, která představovala v daném případě slevu spočívající v tom, že objednatelka nedoplatila zhotoviteli zbytek sjednané ceny za dílo (§ 564 ve spojení s § 439 odst. 2 obchodního zákoníku).

Ve svém právním názoru však odvolací soud nijak nepřihlédl ke skutečnosti, že podle spisu, zjištění soudu prvního stupně i vyjádření samotného zhotovitele byla obuv již vyráběna s podšívkou, na niž byl použit nižší vlas (sám zhotovitel ve svém vyjádření uplatněném v důkazním řízení tuto skutečnost přiznává a konstatuje, že jiný materiál nesehnal - č. l. 26), aniž však smluvní strany promítly tuto skutečnost do řádné změny smlouvy. Je tedy zřejmé, že ve smyslu ust. § 562 odst. 3 obchodního zákoníku, je na tuto situaci nutno aplikovat obdobně ust. § 428 odst. 3 obchodního zákoníku, podle něhož se k dodržení lhůt k oznámení vad nepřihlíží, pokud vady jsou důsledkem skutečností, o nichž prodávající věděl nebo musel vědět v době dodání zboží, v našem případě v době předání díla. Jestliže totiž zhotovitel dodal vědomě vadné dílo, tj. o vadách musel vědět nebo věděl, o čemž v projednávaném případě není sporu, je jeho odpovědnost posuzována přísněji a nemůže uplatnit námitku, že kupující neoznámil vady včas, tedy vznést námitku pozdní reklamace. Nelze proto než dospět k názoru, že odvolací soud právně pochybil při aplikaci ustanovení § 562 obchodního zákoníku a že byl naplněn dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.).

Jen pro úplnost je nutno dodat, že za zjevné vady je možno považovat jen takové, jejichž existence je kupujícímu, popř. objednateli, zřejmá na pohled, popř. takové vady, které lze zjistit běžně prováděnými zkouškami (např. rentgenové zkoušky odlitků). Za zjevné vady nelze považovat ty vady, jejichž existenci by musel kupující nebo objednatel zjišťovat prohlídkou spojenou s destrukcí zboží nebo díla, popř. vady, které se typicky mohou v plné míře projevit až při užívání zboží nebo předmětu díla. V projednávaném případě proto nebylo možno požadovat na objednatelce, aby zjistila nedostatečnou délku vlasu zateplovací podšívky při předávání díla, naopak jde o vadu, kterou mohl zjistit v plném rozsahu až konečný uživatel obuvi. Nelze totiž předpokládat - pokud to nebylo smluvními stranami ujednáno ve smlouvě - že při prohlídce prováděné za účelem zjištění jakostních parametrů díla bude toto díla zničeno. Jiným způsobem než rozpáráním či rozřezáním obuvi a následným změřením délky vlasu podšívky se však projednávaná vada obuvi zjistit nedala.

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první o. s. ř.), napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil (§ 243b odst. 2 , část věty za středníkem, o. s. ř.) a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Soud prvního stupně dospěl k věcně správnému rozhodnutí, i když bylo založeno na právním názoru odlišném od názoru Nejvyššího soudu. Právní názor dovolacího soudu je pro odvolací soud závazný (§ 243d odst. 1 část věty za středníkem o. s. ř.).

O náhradě nákladů řízení včetně nákladů řízení dovolacího rozhodne soud v novém rozhodnutí ve věci (§ 243d odst. 1, věta druhá, o. s. ř.).

Proti tomuto rozhodnutí není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 29. března 2007